

Előfizetési árak:

Egész évre	12 frt.
Élve	6 "
Negyedévre	3 "
Egy órára	1 "
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:
 Plüitz Fer. Pál könyvnyomdája
 Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
 hová az előfizetések és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lamások intézendők.

TORONTÁL

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi Iroda:
 Nagy-Becskerek.
 Zápolya-utca 1-ső szám
 hová a lap szellemi részét illető
 minden közlemény intézendő.

Hirdetések
 a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
 Azonkívül az összes hirdetési
 iródákban.

Megjelenik mindennap,
 vasár- és ünnepnapok
 kivételével.

Hieronymi nagy beszéde.

Nagybecskerek, július 24.

Midőn 1892-ben Hieronymi Károly országgyűlési képviselő, miután ő a neki minden illetékes oldalról egyértelműleg felajánlott magyar alkormányzói állást az osztrák-magyar banknál el nem fogadta, az állami legfőbb számszék elnökévé választott: mindjárt a legnagyobb határozottsággal kijelentettük, hogy vétek lenne az ország közérdekei ellen, ha egy ilyen teljes virulásban duzzadó erőt, ily kipróbált, sokszorosan bevált adminisztratív talentumot paragon hevertetnénk ezen a bár magas és nagy méltósággal környezett, de mégis csak holt ponton. Midőn az állami legfőbb számszék új elnöke ezután nem sokára meglátogatta zombolyai választóit, hogy képviselői megbízó levelét, melynek hosszú éveken át oly hiven és termékenyen megfelelt, kezeikbe visszategye és megtartotta emlékezetes bucsubezédét, melyben közéletünknek két égető sebére, a közigazgatási és nemzetiségi kérdést érintette szakavatott ujjával: mindenki osztozott véleményünkben és még az ellenzéki lapok és szónokok is kijelentették, hogy ezt a férfit még elő kell majd hozni a bírójából.

Tényleg nem tartott soká és Wekerle Sándor miniszterelnök, tiszta fővel és szerencsés kézzel, belügyminiszternek hívta meg Hieronymi Károlyt kabinetjébe. Alig lépett miniszteriuma élére, máris felette erélyes tevékenységet fejtett ki Hieronymi miniszter a közegészségügy terén és különösen a fő- és székvaróság gyors véget vetett az avitikus lomhaságnak. Hogy most meglátogatta kolosi választóit, oly beszámoló beszédet tartott előttük, melyet bizonyos állam- és programbeszéd számba vehetünk. Koloson is azt a két igen fontos kérdést, — a közigazgatási és a nemzetiségi kérdést, — taglalta Hieronymi, csak hogy a miniszter szavai már tényeket, erélyes termékenységgel biztató tényeket jelentenek.

A közigazgatási reformra vonatkozólag kijelentette a miniszter, hogy a kormány már az ősszel törvényjavaslatot terjeszt az országgyűlés elé a községi rendtartásról és egyúttal körvonalazta is koncepcióját. Azok a kis községek, melyek nem rendelkeznek elég értelmiség felett és nem elég vagyonosak, hogy a közigazgatási teendőket kielégítőleg el láthassák, megfelelő számban egy-egy nagy községgé fognak egyesíteni, a melyben az ugynevezett átutalt hatáskör számára állami hivatalnok fog kineveztetni, míg az autonómiának főleg a tisztán helyi ügyeket hagyják meg. A nagyobb, intelligens és vagyonos községek végezzenek jövőre is átruházott hatáskörben állami teendőket. De a személy- és vagyonbiztonság, a közegészségügy és a magasabb népnevelés szolgálatát mindenütt állami, jól minősített, személyükkel és vagyonukkal felelős állami hivatalnokok fogják ellátni. Apró részletekbe nem bocsátkozik a miniszter, hisz különben az egész törvényjavaslatot indokolással együtt közölnie kellett volna a kolosiakkal, mielőtt a minisztertanácsban átment, előzetes jóváhagyás végett a korona, törvényhozási tárgyalás végett az országgyűlés elé terjesztetett volna.

A nemzetiségi kérdésben is pozitívummal lépett fel. Hieronymi tudatja, hogy a választási cenzust Erdélyben egy nivóra fogják állítani Magyarország cenzusával. Ez igazságos és politikailag okos: egyenes közjogunk van, az imént tettük egységessé a házassági jogot is, lehet-e hát a választási törvény más, mint egyenes? A nemzetiségeknek oly aspirációival szemben, melyek az ország területének integritását, az állami fenségét támadják meg, és Magyarország testéből külön kis hazákat szeretnének kihasítani, hajlíthatlan szigorral lép fel Hieronymi. Az alkotmány és a törvények keretében azonban kész a legnagyobb és legszívelyesebb előzékenységre. A nemzetiségek méltányos és képesített elemeit, mentől számosabban alkalmazni és érdem szerint előmozdítani kell a közszolgálatban. A közigazgatási hivatalnok értése kerülete lakosainak nyelvét, tudjon a néppel közvetlen és annak nyelvén érintkezni. Ez méltányos és megnyerő. A többi a „magyar társadalom“ dolga.

HIREK.

Tájékoztató.

Július 26. A Pancsova-petrovoszelei vasút közig bejárása.

Július 26. A bécsi Carl-Theater személyzetének előadása.

Július 29. A Magyar Kör közgyűlése.

Augusztus 13. A közigazgatási bizottság ülése.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter az újonnan szervezett szerb-nagyszentmiklósi állami polgári iskolához Szukk Antal nagybecskereki polg. isk. rendes tanítót igazgatóvá és Dékány Mihály okl. polg. isk. tanítót segédtanítóvá nevezte ki.

A „TORONTÁL” TÁRGYAJA.

Az üvegszem.

Duruy György elbeszélése.

Mikor Cabordet Prosper kinevezték a carcassonei liceum tanárává, s először lépett be az iskolába, a hol mintegy harmincz tizenöt éves kamasz magaviseletére kellett örködni, alig, hogy az igazgató, a ki bemutatta, eltávozott, az osztályból halk, visszafojtott nevetés és sutogás hangzott végig a padokon. De nevetéses egy alak is volt ő, hosszú kabátjában, mely olyan szabású volt, mint a papok öltönye. Arcza sovány és száraz volt, az orra hegyes és vörös, koponyája meg kopasz, mint a kavics. És ha még két szeme lett volna! De hogy még nevetésesebb legyen a szegény feje, az egyik szeme hiányzott, a miért a legnagyobb kópé az osztályban rögtön odasugta szomszédjának: Polifémusz. Ez a név tüstént elterjedt az osztályban. A nevetés megint felhangzott, de hiába bujtak a nagy szótárak mögé, észrevette őket a mester és egyszerre hangosan rájuk szólt:

— Az első pad, mind a nyolcz, itthon marad vasárnap. Nem lesz kimenő!

Hangja száraz, nyers, parancsoló volt. Félrelmetes csöndet teremtett. A tanulók gyűlölettel pillantottak rá s félénken lesütötték szemüket, a padot nézve. Polifémusz az egyik szemével vizsgálta őket, s ez a szem úgy ragyogott, mint a fekete agár.

Egy hét nem telt bele, már megfékezte Cabordet Prosper az osztályt, mely abban a hirben állt, hogy rakoncátlanágával nem lehet bírni. Ez a jut, szikár emberke a pillantásával, keze intésével, hangjával csodálatos módon tudta engedelmaságra kényszeríteni deákjait. Gyűlölték, de reszkettek előtte. Mäskülönbben kitűnő tanár volt: mindig feketébe járt, szorgalmas, buzgó, pontos volt szolgálatában, alázatos főbbvalói iránt, annyira alázatos, amennyire szigoru

növendékeivel szemben. Miután tiz esztendeig tanárkodott Carcassoneban, kinevezték a kollemban tanárnak. Mielőtt új állomására ment volna, titokban szerzett egy üvegszemet és egy parókát. Ki akarta kerülni, hogy ismét guay tárgya legyen. Az üvegszem meg is tette a szolgálatot, elég jól festett vele, de a paróka nem fődte be teljesen koponyáját s midőn egyszer az iskolába ment, kalapjával együtt lekapta a parókát is. Ez a baleset megszerezte neki az Absolon guynevet, a Polifémusz helyett. Ugy látszik, hogy nem nyert a cserén, mert ezuttal még mérgeesebb lett.

Egyetlen suttógó hang, egyetlen mosoly, vagy ha leejtette egy tanuló a tollát vagy könyvét, elég volt arra, hogy a büntetés-penzumok egész zápora hulljon az osztályra. Kegyetlen genialitással eszelte ki az írásbeli büntetések mindenféle nemét; ez volt a vigasztalása azért, hogy testi fenytéket nem mérhetett tanítványaira, pedig azt egészségesnek tartotta volna, csak hogy nem engedte az egyetemi tanács. Prosper magában minden tanítványa iránt mély gyűlöletet érzett, s különösen azokat gyűlölte, a kik testi szépséggel sértették az ő egyéni rútságát. Pedig hát azok a csinos fők nem voltak képesek önmagukat gyűlölni. Az Aeneis és a Georgikon a zsarnokság eszköze lett az ő kezében. A növendékek szerencsétlenségére nagyon szerette a mantuai hattyt: a szegény fickók kénytelenek voltak tehát bevenni Vergiliust minden lehető formában, magyarázatokban, betéve tanult versekben, fordításokban, visszafordításokban, másolatokban, mindenféle módon. Idővel maniakussá vált Vergiliusával elképzelve, hogy minden hang és forma harmónikus utánzás benne: a lovak ügetése, a kigyók sziszegése, az ökrök bögéje, a méhek döngöcsélése, az összes teremtmények rivása, ordítása: és ő bebizonyította azzal, hogy épp úgy sziszegett, sivitott, bögött, zummögött, ugatott a legturcsább módon, s azt állította, hogy így kell előadni e verseket. A tanulók kénytelenek voltak ez onomatopoeiával élni s utánozni azt az előadást, melyet ő csodálatosan tartott. Ha valaki nem volt fogékony a hangutánzás szépségei iránt, akkor Polifémusz

Absolon ur dühösen kiáltotta a katedráról: Margeritas!

Ez volt az ő klasszikus káromkodása, melylyel rakoncátlan növendékei és az emberi nem ellen kifejezte megvetését.

Ugyanabban a városban lakott két nővér: Agota és Dorottya. Agota magas és szikár volt, Dorottya pedig alacsony és gömbölyű, mint a golyó. Két elég gazdag, regényes hajlamu, érzélgős aggszűz volt a testvérpár. Gyöngéden szerették egymást, nem lehettek meg egymás nélkül. Lakóházuk tele volt mindenféle állattal, melyeket nagy szeretettel ápoltak. Kalitkákban és szekrényekben egész nemzedék kanárit tartottak, részint elevenen, részint kitömve. A kitömötték begyén egy czédula jelezte, hogy mikor haltak el. Ott járt köztük egy hosszuszőrű kis kutya, mely Bébé névre hallgatott, olyan kövér, hogy a hasa a földet érte, és csak úgy tudott czamogni, hogy szétvetette a lábát. Ez az idomtalan állat rekedt és kehes hangon ugatott. Lakott aztán náluk egy papagály is, melynek Justinien volt a neve s melyet különösen Dorottya kegyelt, azután egy Belizár nevű angora-macska, mely Agota szeretetét élvezte; a kert utain még tekenős békák is mászkáltak. A két vén kisasszony egy pár fehér egeret is nevelt, melyek azonban eltűntek egy szép napon, a nélkül, hogy Belizár felvilágosítást tudott volna adni, minő szerepet játszott ebben a dologban. Minthogy pedig még az állatok becsezése sem elégítette ki e vén kisasszonyokat, ápolni kezdték a növényeket, mosogatták leveleiket, fölegyenesítették szárukat, elkészítették a földjüket, egy mintha a kutya-nak adtak volna ételt, hizelgő, kicsinyítő jelzőkkel beszélgettek a rózsátóval, a yuccával, a pálmával: ki issza meg a jó friss vizet? A kis árvácska... Állat és növény kiapadhatatlan szeretetük tárgya volt; az egész teremtés. Szívük valóságos Noé bárkája.

Prosper ur megismerkedett a két nővérrel egy növendéke által, a ki rokonuk volt. Bemu-

— Kiténtetett versezl művésznövendék. Bécsben a képzőművészeti akadémia évről évre tartó vizsgálatán három magyar művész növendék részesült kiténtetésben, köztük egy versezti Germüller Rajmond a történeti festőiskola növendéke, aki az iskolai díjat nyerte.

— Alapkövetétel. Fehér templomról írják, hogy az állami felső leányiskola új épületének alapkövét tegnapelőtt nagy ünnepélyesség között tették le. Fróniusz Károly polgármester előbb magyar, azután német nyelven fejtegette az ünnepély kulturális jelentőségét. Utána Esinger apátfőesperes beszélt, mire felolvasták a magyar és német nyelven szerkesztett emlékiratot, mely megemlékezik a leányiskola történelmi fejlődéséről, és azokról, akik az építés ügyét előmozdították, kiválóan pedig Pálffy Elemér orsz. képviselőről. Az emlékiratot és a mostani pénznemeket pléhdobozba helyezve az alapköbe mélyesztették. Az első kalapácsütést Fróniusz polgármester tette a következő szép jelleggel: „A város fejlődésére, a nők sikeres nevelésére, a hazafiság terjesztésére!” — Az épület 42.000 frtba kerül, a miből a város 20.000 frtot fedez. Az állam 22.000 frtot vállalt el és a berendezés, valamint a fenntartás költségeit.

— A temesvári pályaudvar kibővítése. Emleltük volt, hogy a kereskedelemügyi miniszter a Temesvár—józsefvárosi pályaudvar kibővítését tervezi. A miniszternek e tárgyban intézett leiratát Temesvár törvényhatósági bizottsága tegnap tartott közgyűlésen tárgyalta, határozatilag kimondván, hogy a pályaudvar kibővítésére szükséges teleknek átengedését kilitásba helyezi ugyan, de miután az érintett kibővítés nem a közönség, hanem a megakasztott forgalom emelése érdekében történik, a város a telkeken kívül semmi más anyagi hozzájárulásra nem hajlandó.

— Hirtelen elhunyt százados. Versezen nagy meglepetést okozott városszerző Botka József 7. honvédegyezredbeli százados, törzstiszt-jelölt hirtelen elhunyt. Botka százados esti 7 órakor szivarozva sétált az Andrássy-sétáton és fél 8 óra tájban hazafelé indult. Midőn a Frankl-féle kereskedés elé ért, hirtelen tüdővérzés vette őt; volt azonban még annyi ereje, hogy a szomszédos ház udvarába bemenjen, hol kardját leoldotta és a konyha lépcsőjére leült. A vérzés újra megindult és pár perc múlva Botka százados halva bukott az udvar kövezetére. A szerencsétlenség hírére óriási embertömeg gyűlt össze. A boidoguit fiatal neje közel volt a kétségbeeséshez, midőn férjét, a daliás katonát mint halottat látta viszont egy idegen udvar véres kövezetén. A temetés imponáns részvétnyilatkozatok közt ment végbe. Virág honvédszáza-

dos vezénylete alatt egy zászlóalj honvédség vonult ki és számos honvédtiszt jött el Oraviczáról és Pancsováról.

— Kegyesrendi házfőnökök. A kegyes tanítórend nagygyűlésén nagybecskereki házfőnöké ugra Balázsy József főgymnasiumi igazgatót, temesvári házfőnöké pedig Pfeiffer Antal választották meg.

— A „Dreptatea“ viselt dolgai. A temesvári királyi ügyészség, mint lapunknak írják, újabb ismét több sajtóper indított a „Dreptatea“ című román lap ellen. A magyarfaló lap sajtóperének száma most már megközelíti a harminczat.

— Csaló bűvésznő. Reiter A. nagy-kikindai bőrkereskedő üzletébe, mint levelezőnk írja, a minap beállított egy javakorbeli hölgy seledta, hogy ő osztrák koronákat gyűjt. Kérte a kereskedőt, hogy hagyja átvizsgálni a pénztárában levő ezüstpénzt, a melyből az osztrák koronákat kivászták és egy-egy darabért 60 krajczárt fizet. A kereskedő oda tett a hölgy elé 300 darab koronát, de azért jól vigyázott a kezejárására. Pár perc múlva sajnálkozva jelentette ki, hogy egyetlen darab osztrák koronát sem talál, aztán eltávozott. A kereskedő, a ki tudta, hogy tényleg van egy-két darab osztrák koronája, most gyanu-nak találta a dolgot és megolvasta a pénzt. Ekkor azt a kellemetlen fölfedezést tette, hogy 36 darab koronája hiányzik, a melyeket a hölgy elesent, habár hogy vigyáztak a körmére és habár nagyrészt magyar koronák voltak. Azonnal jelentést tett az esetről és a rendőrség még aznap elfogta a szenvedélyes koronagyűjtőt, Hemerlin Anna bűvésznő személyében, ki már több kereskedőt csapott be így.

— Veszedelemes leány. Zentáról írják, hogy ott különös bombamerénnyel foglalkozik most a közbeszéd és a hivatalos vizsgálat. A minap Klazsik Rókus takarékpénztári könyvvezető bajai születésű cselédeánya Flott Franciszka, Lippay Imre román. kath. segédlelkész ablakát betörve, a szobába egy bombafélét dobott. A bomba egyszerű pléhdoboz volt, belül puskaporral és vattával megtöltve. Egyik nyílásán égő tapló lógott ki. Rögtön rá a cselédeány ugyanilyen bombát dobott a lelkész gazdaasszonyának szobájába is. Az ablaktörés zajára elősiető emberek elől oly gyorsan futott el a leány, hogy félpapucsát is elvesztette. Erről ráismertek s letartóztatták. Rövid vallatás után mindent bevallott, csak tettének okát nem akarta megmondani. Különös, hogy ugyancsak ő néhány héttel ezelőtt puskával belélt a segédlelkész ablakán s valószínű, hogy egy nemrég történt gyújtogatásban is bűnös. Egyelőre gazdája nyilatkozata alapján a zentai kórház megfigyelő osztályában helyezték el.

— Öngyilkos örült. Scheer Ferencznek hívják azt a szerencsétlen fiatal embert, a ki örülesi rohamában tegnap délelőtt a budapesti London szálloda első emeleti ablakából az utca kövezetére dobta magát s halálosan megsérült. Scheer Ferencz 30 éves lugosi könyvvezetőn az utóbbi időben oly jelek mutatkoztak, a mik azt bizonyították, hogy elméjében megzavarodott. Hivatalában a szorgalmas könyvvezető az elmúlt napokban egyes okmányokat a legképtelenebb stílusban állította ki, hogy a környezete eleinte megdöbbenéssel nézte s azt hitte, hogy Scheer visszaélést követ el. De csakhamar szomorúan csalódtak hitükben, mert Scheeren az örülesi rohamok ütöttek ki, hogy szükségessé vált őt a Lipót-mezőre szállítani. Bátyja tegnap hozta fel Budapestre s vele a London fogadóba szállt. Miután először szükséges volt a tébolyda igazgatójával érintkezni, Scheer bátyja magára hagyta a szállodában. De alig távozott bátyja, az örülesi rohamok újra kitértek rajta, s a szállodában nagy botrányt idézett elő. A szolgazemélyzet csillapítani iparkodott, a mi azonban nem sikerült, mert Scheer félre lökdösve őket, első emeleti szobája ablakából a gyár-utcai kövezetre, fejével levetette magát. A szerencsétlen fiatal ember egész arcát és homlokát összetörte. Súlyos sérülések között szállították be a Lipót-mezei tébolydába. Felgyógyulásához nincs remény.

— Szorongatott új földesurak. Csanádmegyében a lelei és földéaki földesurak komolyabb jellegű összeeszedések voltak a földesurak és az arató munkások között. Ujhelyi gazdag lelei birtokos megtagadta a napi kommenzió kiadását a marokverőknek, kik napot nap után töltöttek el tétlenül. A munkások a kommenzió megtagadására fenyegetődzve és szitkokkal feleltek. Úsd a zsidót! Vágd agyon a csaló zsidót! Gázoljuk meg! Ilyen fenyegető, lázító kiáltások hangzottak föl a földesur körül, kinek helyzete igen válságos volt ebben a pillanatokban. A csendőrök korai közbelépésének köszönhető, hogy a lázadók nem vetemedtek a tetlegességig. — A második eset Földeákon történt meg, hol Aszód Lipót bérlőt szorongatták meg a munkások. Altitólólagosan a munkások nem feleltek volna meg a szerződés több pontjának, mire Aszód a buzáikat nem szállította el lakásukra. Erre a munkások erőszakkal a bérlő kocsjain elszállították a búzát. Itt is a csendőrségnek kellett közbelépnie, hogy a munkások erőszakoskodásainak véget vessen.

— Kedélyes pomána. Halotti tort (pománát) üttek Prebulban az elhunyt Roseliu Lenka ravatalánál. A bánatos rokonok és szom-

tatta magát náluk s a két kisasszony azzal a kiténtetessel fogadta, melyet minden közállású ember iránt tanusítani szoktak.

Cabordetnek különös uralkodó képessége, melylyel tanítványaival szemben biztosítani tudta tekintélyét, a két vén leányuk is imponált. Bizalmaz barátja lett házuknak, minden másnap az ő társaságukban töltötte az estét, kártyázott velük s rendszeren nyert tőlük vagy husz centimeot. A szalonban trónolt, a legkényelmesebb zsöllében, a süket városi tanácsos és a plébános közt, a kik szintén meghajoltak a kis vörös orru vézna ember tekintélye előtt. Minthogy költői lélek volt, hetenkint egy estét nem a kártyának, hanem egy klasszikus költőnek szentelt, a kinek kiválókatott műveit olvasta, szavaltta, magyarázta, az ő módja szerint; vibrálta az r-eket, hangsúlyozta azokat a helyeket, a melyek a szerzők rejtett gondolatait foglalták magukban s azt állította, hogy a helyes franczia kiejtés az, melyet ő használ. Egy este az utolsó Abencerrage után úgy hitte Dorottya, hogy szereti őt s ezt az érzelmét megvallotta nővérenek. Ágota nem szólt rá. Ő másfél éve, hogy észrevette a napról-napra csökkenő szeretetét Belizár iránt s érezte, hogy szívét már nem képes betölteni az angoramaeska szeretete; az ő szívében is erőttett a szerelem.

Ágota kisasszony hősies némasággal őrizte meg titkát, mert nem akarta gátolni nővérenek boldogságát. Két hónappal később Cabordet Prosper diadalmasan vezette az oltárhoz a pirulót Dorottyát.

E nagy esemény tiszteletére egy új üvegszemet vásárolt, nemkülönben új parókát s minthogy azonban gazdálkodó hajlamu ur volt, mind a kétőt csak vasárnaponként és ünnepeken viselte. Legfőbb gondja volt, hogy kényelmesen rendezkedhessék be felesége házában, a hol Ágota is megmaradt; a két nővér eltökélte, hogy sohasem válik meg egymástól. A családi állatokat, Belizárt, a csizeket és kanárikat, Bébét, a butorok alatt mászkáló teknősbékákat irtalom nélkül kikergette az új gazda. Nem akart Augias istálló-

jában lakni, mondta. A kis árvácskát is kitétték az üvegházba; meg volt tiltva, hogy újra visszakérüljön. A nővérek sóhajtoztak, de nem merték tiltakozni a kegyetlen végrehajtás ellen. Egyedül Justinian, a papagály kapott kegyelmet, mert a tanár ur is észrevéven tiszta kiejtését, remélte, hogy egy pár szép hangutánzásra rá fogja tanítani, a milyen például: Quadrupedante putem... Szerencsétlenségére azonban a papagály, mely kitűnően megtudott jegyezni egyes szavakat, semmi érzékkel sem bírt a hangutánzatok iránt. Cabordet nagyon bosszankodott e miatt s nem egyszer káromkodott: Margeritas! Harminczszor is elmondta egymásután: Quadrupedante putem sonitu... A papagály azonban makacsul csak azt felelte: Hol a tobák? És az bizonyos, hogy ha egy papagály a fejébe ves valamit, megetethetsz vele egy tál sárgarépát, még sem hajlik. S minthogy semmi érkeke sem volt a mantuai hatyru versei iránt, Prosper ő rá is kimondta az ítéletet s osztoznia kellett a száműzetésben a többi házi állattal együtt.

Egy hónap leforgása után Cabordet kezébe vette az egész háztartás vezetését, a konyhát, a pinczét, a cselédek kormányzatát. Tele volt a zsebe kulccsal, melyet senkinek sem adott oda, még a fehéreneműt is ő osztotta ki, úgy mint egykor a carcassonei liceumban örködött a szakácsnő és a pinczester fölött. Elég gazdagnak érezvén magát, hogy ne keljen megvárnia míg nyugdíjba lép, lemondott állásáról. Most lett csak igazi zsarnokká. Mind azt a zsémbességet, melylyel növénykeiket faggatta, most a háziakon töltötte ki; zsarnoka lett nejeinek és sógorasszonyának. Annál könnyebben hajthatta őket engedelmességre, mert nagy gyakorlott volt az ilyen dreszurában. A két félénk és szerető teremtménémán és megadással türte uralmát; bizonyos csodálattal nézték őt, mint a negerek a bűvölőket. Ágota és Dorottya rabszolgái lettek ez önző zsarnoknak, a kinek kegyetlenségét semmifélegyöngédséggel nem lágyították meg. Hangosan kellett felolvasniok az újságot és dühösködött, ha

nem találták el a kellő hangot, főzetet velük a kamomillát, melyet mértéktelenül élvezett, betette mindig az ajtókat és ablakokat, mert az a rémkép üldözte, hogy egyszer az ablakon át kidobják az üvegszemét. Neha meghitta magához volt tanártársait s mikor már sok rumot ittak, úgy tíz óra felé s a latin és görög trágárságokon kimulatták magukat, nagy zajjal elmentek, magukkal vivén sötára Prosper is, míg a két nő Ágota szobájában mélabusan és némasan cizrogatta a horkoló Bébét s a doromboló Belizárt.

Nyári vasárnapon Cabordet bukolikus élvezetek vágyától meglepve, kirándulást tett az erdőbe. A vastag Dorottya egy óriási kosárban cipelte a reggelit; a sovány Ágota pedig a kendőket és mulatságul íjat vitt. — Prosper egy nagy zöld ernyőt, melynek vasalt nyele volt s hasonlított ahhoz az ernyőhöz, melyet a festők használnak. Megállapodtak egy tisztáson, a hol sem erős nap, sem nagy árnyék nem volt, üde, ánde nem nyirkos, szétlőt védett hely, mert a szélben nagy ellenségét látta Cabordet. Ágota gombostűvel feltűzött a fára egy újságlapot s a mig Dorottya a pázsiton elkészítette a reggelit, a hideg hust, salátát, sajtót, a professzor ur czélba lödözött a nyíllal. Aztán szépen leültek, ki-kizsebkendőt tevéen maga alá, hogy be ne zölditse a ruháját; fejük fölött a napernyő sátra tartott árnyékot. Az ij és nyilak a tanár ur lába előtt heverték s beszélni kezdet a szkitákról, masszagetákról, a kik biztos kézzel lövöldöztek nyilakat. A nők pedig majdnem elfelejtettek enni, oly áhitattal hallgatták a tudós beszédet.

Egy este, ebéd után hirtelen erős szelet érzett, mely megborzongatta. Összeszidta a szobaleányt, a miért nyitva hagyta az ajtót, feleségét, sógorasszonyát, hogy mért nem siettek azt betenni. Ágota és Dorottya megrémültek: Prosper egyszerre vörös lett, értelmetlen szavakat dadogott, kiterjesztette karjait s arczával egyenesen belebukott a tányérba.

Szélütés rohama volt. A mustár segített rajta hamarjában; de nemsokára második roham állt

szédok, hogy fájalmukat enyhítsék, addig-addig fuilasztották könnyeiket a pálinkás pohárba, míg alaposan eláztak és ennek természetes eredményeként kedélyes verekedéshez láttak. A bánatos férj kezdetben kért, könyörgött, ne széntség-telenítsék meg neje ravatalát véres verekedéssel, de a vendégek csak nem hajtottak a szép szóra és midőn Roseliu erejének erejével szétakarta választani a verekedőket, ezek vélt vendégi jogukkal élvén, úgy helyben hagyták a házigazdát, hogy a másnap neje temetésére el sem mehetett az, sőt oly erősen nyomja az ágyat, hogy felépüléséhez kevés a remény. A csendőrség a kedélyes pománázó társaságot bekísérte a bogsáni járásbíró-ághoz.

—x— A nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívjuk a Kovács Gedeon féle helybeli egyik legtekintélyesebb, a modern igények és minden lehető kívánalmaknak teljesen megfelelően berendezett confectio üzletre, mely nálunk e szakban elsőként vezette be a legszolidabb kiszolgálás mellett a szabott árakat. Alandó gazdag raktára ezen üzlet a legújabb divatu női confectiók, kifogástalanul készített úri- és gyermekrubák, valamint nagy választékú bel- és külföldi gyártmányu mindenféle gyapjuszöveteknek. Méreetszerinti megrendelések, nemkülönben egyenruházati szállítványok — úgy rendőrök, valamint tüzoltók és katonák részére — pontossággal fogantatnak.

In flagranti.

— Párisi történet. —

Férfi: Látod, kedves öregem, mindenre kell gondolnunk. Ma voltam a polgármesteri hivatalban és sirhelyet vettem kettőnknek.

Nő: Igazán?

F.: Bizony! Tudod, nem valami mulatságos a dolog, de végre is gondoskodnom kellett róla. Megnyugtató a gondolat, hogy ott fognak egymás mellett porlani csontjaink békes égben, a mint együtt töltöttük életünket.

N.: Szegény öregem, jól tetted és bármelyikünk közülik el előbb, a másikat vigasztalni fogja a tudat, hogy ő is oda kerül majd annak idején halott párja mellé.

F.: No, az első én leszek. Én már hetvenegy éves vagyok.

N.: Én meg hatvannyolc. Épen nem lehet tudni. De nini, még mindig olyan erősen köhögöz? Igyál még egy csésze teát. Van benne orvosság is. Igyál, jól fog tenni.

F.: Br! de forró.

N.: Hallod?

F.: Mit?

N.: Kopogtak.

F.: Nem minálunk, Ki is jönne ilyen szegény elfelejtett öregekhez, mint mi vagyunk.

N.: De biztosítalak, hogy nálunk kopognak.

Egy hang kívülről: A törvény nevében nyissátok ki!

F.: Hát ez mi akar lenni?

N.: Bizonyosan valami tévedés. De hát ki kell nyitni.

F.: Tessék, egy kaland. Maradj csak, majd én kinyitom.

be, mely még súlyosabb volt s melyet az okozott hogy fájingerlődött Dorottya ellen, a ki czukrozatlanul adta oda a kamomillát. Láz rázta, majd deliriumba esett. Csak úgy vergődött az ágyban, kiabált, káromkodott és szidta a láthatatlan tanítványokat. Reggel felé kissé elcsöndesedett. Szavainál kezdett:

Insonnere cauae, gemitum dedere cavarnae!

— Mit mond? kérde az orvos.

— Már megint valami hangutánzás; szólt Ágota sóhajtván. Cabordet pedig egy perc múlva megszólalt:

— Érzitek, kölykek, ezeknek a verseknek harmóniáját?

Megfordult a párnáján s megvetőleg dadogta: Margeritas, ante porcos...

Ezek voltak utolsó szavai.

Fél évvel sógora halála után Ágota egyedül ült egy nap a szalonban, a hol a száműzött állatok megint elfoglalták ősi helyüket. A vén kisasszony egy fekete bársony szelenczét nézegetett, mely térdén állott nyitva. Annnyira el volt merülve, hogy nem vette észre, mikor Dorottya belépett. Ez lehajolt a szelencze fölé, mert kissé rövidlátó volt. Felkiáltott. A szelenczében volt férjének — ünnepi szemek feküdt. Ágota a fiókból csente ki s most ereklyeként őrizte.

— Szeretted őt? kérdezte Dorottya, a ki hirtelen megértette a dolgot.

— Szerettem; válaszolt Ágota kurtán.

Egymás karjaiba omlottak és sirtak. És egyszerre a nagy csöndességben megharsant a szobában: Margeritas!

Ijedten rezzent meg a két nő. Körülnéztek, mintha Cabordet alakját keresték volna gunyos hangja után. A szobában senki sem volt, csak Justinien, a papagály ült a hintáján, szarkasztikus pofájával, s nézett rájuk csillogó kerek szemével.

Azóta Ágota és Dorottya hisznek a lélek-vándorlásban.

Az öreg oda botorkál az ajtóhoz, kinyitja. A küszöbön a háromszinű övvel ellátott biztos áll, mögötte egy rendőrügynökkel.

Biztos meglepetve: De hát hol vagyok én most? Ez a harmadik emelet?

F.: Igen.

B.: Az A) lépcső?

N.: Igen.

B.: Hát akkor önöknél vannak a bűnösök?

F.: Miféle bűnösök?

B.: Ne tettecsék magukat. Nem vagyok unjoncz. Nem csalhatnak meg. Házaságtörést kell megállapítanom és meg is fogom, akármit is tesznek ellene.

N.: Házaságtörést?

B.: De jól adja a zavarodottat! Ez a rendes eljárás, de engem nem lehet felültetni. Különbön is sürgős a dolog. Még egy öngyilkoshoz is el kell mennem. Siessünk!

F.: De hát végre is mit akar?

B.: Mondhatom, hogy ilyen tiszteletreméltó kinézésű aggasztáshoz, mint ön, nem éppen illő a foglalkozása.

A biztos áthalad a lakást képező három szobán, de persze semmit sem talál. Bosszusan érkezik vissza és körülnéz.

B.: Terringtonét, ne játszunk bujósít! Hol vannak a szerelmesek? Biztosan mondom, hogy itt kell lenniük.

F.: De hát ki az ördög legyen itt?

B.: Kik! hát Bernard János Jakab és Souchotné-Ribier Dénise!

F. és N.: De hisz azok mi vagyunk;

B. az ügyökhöz: Miféle felültetés ez?

Ü.: Tényleg ezek a nevek vannak a feljelentésben.

B.: Hát akkor mihez fogjunk?

N.: Ah uraim, szinte lehetetlen. Hát az a hitvány Souchot még mindig élne?

B.: Lenn van, még pedig elég nyomoruságos állapotban.

Ü.: Rongyokban van. Ugy néz ki, mint valami zsi-vány. Nagy fehér szakál, a miben semmi tiszteletreméltó sincs. Emlékszik biztos ur, mikor bejött, én azt hittem, hogy valami csavargó, a ki följelent magát.

B.: Asszonyom, legyen kegyes és magyarázza meg nekem az egészet.

N.: Milyen eset! Hallatlan, hogy minket üldözzenek!

B.: Hát bevallja? (Alig bírja nevetését visszafojtani.) Beismeri, hogy olyan körülmények közt van, melyek a férj-t feljogosítják neje hitlenségének megállapítására?

N.: De Istenem, hát nézzen meg minket. Hiszen együtt majdnem százötven évesek vagyunk.

B.: Az bizonyos, hogy az ember alig hinne a szemeknek. De hát bizonyos körülmények közt...

N.: Látja, az a nyomorult a világ végétől fut vissza, hogy kicsavarja utolsó filléreinket. Igen, beismerem, én Souchot felesége voltam, de már régen, nagyon régen. És milyen szörnyű életet volt akkor! Ah biztos ur, akkor tönkre tetek, meggyaláztak, kizörtak, gyötörték! Nincs a föld kereségén asszony, a ki többet szenvedett én nálam; egy szép napon, mikor már végleg kifosztott, elhagyott-Bizonyosan más áldozatok után nézett. Kétszer kaptam tőle Amerikából könyörgő leveleket. Pénz kellett neki. És én elég győnge voltam és küldtem neki! Azóta nem adott életjelt magáról. Ez a derék, becsületes Bernard itt szeretett meg engem. Nekem is szükségem volt szeretetre.

Megarátkoztunk, megédesítettük az életet egymásnak. És most beállit ez a gazember, harmincz év múlva, a melyet talán a fegyházban vagy a gályákon töltött, bizonyosan azért hallgatott ilyen sokáig. Beállit és követeli jogait, a törvény védelmét veszi igénybe! Ez már mégis sok! És lássa biztos ur, még sem járja ilyen öreg emberket nyugtalanítani! Hát nem volna neveltséges a mi korunkban elítélni valakit házaságtörésért? Csak nem fognak igazat adni annak a nyomorultnak?

B.: (kedvtelenül.) Hm! a törvény törvény!

B. Az bizonyos, hogy még soha ilyen esetem nem volt, pedig már eleget láttam életemben!

F. Még meghalni sem lehet békében!

N. Mondja csak biztos ur, nem alávalóság ez? Látja milyen beteg ez a szegény Bernard! Csak nem repülhetek ahhoz a nyomorulthoz, aki ugyanis csak valami új gazdaságon törli a fejét! Csak nem hagyhatam itt szegény jó öregemet.

N.: De hát végre is, mi történhet nekünk? Mi ugyan az életben el nem hagyjuk többé egymást!

B.: Hiába, kénytelen vagyok teljesíteni kötelességemet. Buta egy eset! Az összes társaim ki fognak nevetni Annál rosszabb. (Ir és fennhangon olvassa:) Hat órákor megjelentünk Bernard urnál és megleptük a két szerelmes a mint egymásnak orvosságot és meleg borogatást készítettek!

Táviratok.

Wekerle Salzburgban.

Budapest, jul. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Salzburgból telegrafálják: Wekerle miniszterelnök Ischlből ide érkezett. Tegnap fiával együtt megmászta a Salzkammergutot.

Horvát „testvéreink.”

Budapest, július 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Zágrából telegrafálják: A horvát tartománygyűlésen a rendkívüli költségvetés tárgyalása alkalmával a magyarságot gyalázó kifakadások egész sorát produkáltak a felszólalók.

Ruzsics a magyar millenniumi költségvetéshez való hozzájárulást ellenzi, mert Horvátország nem ünnepelheti a barbár hordák bevonulását, akik az európai kultúrát tönkre tették. Elnök rendreutasítja szólót, a ki azért folytatja gyalázkodásait.

Banjacsevics gyalázza a Munkácsy „Honfoglalás”-át, szidja a magyarokat és önálló horvát királyságot követel.

Szaszinek kijelenti, hogy Árpád-dal nem magyarok, hanem szlávok, törökök és kozákok jöttek be az országba.

Frank szerint a horvátok Magyarország uralkodása alatt egyszerű rabszolgák. Többek pártoló felszólalása után

gróf K huen-Héderváry bán beszél a javaslat mellett, majd nagy csendben czáfolja meg a lemondásáról keringő híreket. Ha lemondani szándékoznék, közölné azt a tartománygyűléssel.

A bán nagyhatású beszéde után a tételt megszavazták.

Házkutatás egy lapnál.

Budapest, július 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A rendőrség ma házkutatást tartott a Népszava szerkesztőségében és több iratot lefoglalt.

Sikkasztás egy adóhivatalban.

Budapest, jul. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Marosvásárhelyről telegrafálják: Az adóhivatalnál rájöttek, hogy az állami adókat már évek óta sikkasztják. Az összes könyvek meghamisítvák. Eddig tizezer forint a kár.

Az elnöki pöre.

Budapest, július 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból telegrafálják: Caserio pörének tárgyalását augusztus 2-ára halasztották, hogy az új anarkista-törvényt alkalmazhassák rá.

Nyiltér.*)

Női ruhaterem megnyitása.

Nagybecskerek és környéke igen tisztelt közönségének és nagyrabcsült vevőimnek tiszteletteljesen tudomására hozom, hogy az ezidei őszi idény bekövetkeztével a Hunyadi-utcában levő saját házamban, közvetlen szomszédságában az immár 1856. év óta fennálló úri és női ruha konfekció üzletemnek, egy teljesen fővárosi mintára berendezett.

eladó csarnokból, próbatereből és műhelyből álló nőiruha-termet

nyitok meg.

Ruhaszövetekben való összes újdonságokkal, diszító és selyemzikkkel dusan felszerelt raktáram, francia és angol mérvadó divatlapok, tapasztalt, szakszerűen képzett, kitünő művezetőim, kik részint a legújabb műszerekkel ellátott műhelyem, részint pedig áruraktáram élén állanak, továbbá a hozzám szerződötett fővárosi munkaerők lehetővé teszik, hogy e téren a legjobbat és legizlésebbet produkálva, sikeresen versenyezhessek a bécsi és budapesti konkurencziával. Ama biztos meggyőződésben, hogy a mélyen tisztelt közönség emez újabb vállalkozásomat is bizalmával tiszteli meg, melegen ajánlom azt a nagyrabcsült hölgyvilág figyelmébe.

Kiváló tisztelettel

Grünbaum Vilmos.

*) Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Dr. Brájler Lajos távollétében a szerkesztésért felelős: Kabos Bertalan h. szerkesztő.

Hirdetések.

A bega-szt.-györgyi községi takarékpénztár

mint egyéni cég

1894. első félévi zarszámadása.

Pénztári forgalom:

Bevétel: 881.844 frt 52 kr.

Kiadás: 878.057 frt 51 kr.

Vagyon.	Zármérleg.	Teher.	
Pénztári készlet június hó végén	3787 01	Alaptőke	10000 —
Váltóállomány	194472 70	Tartalékalap	12100 —
Giroszámla	66 97	Visszleszámitolási váltó	111199 —
Leltári érték	382 28	Betétek és tőkésített kamat.	93980 55
Folyó számla	19781 87	Tiszta nyeresemény	3225 45
Községi kölesön	11959 17		
Részvény számla	60 —		
Összesen	230510 —	Összesen	230510 —

Tartozik.	Nyereség- és veszteség-számla.	Követel.	
Kifizetett és tőkésített kam.	2544 75	Kamatokban frt	9458 09
Állami adó	239 —	le a visszleszámitolási kam. „	2784 67
Betét kamat adó	290 —		
Üzleti költségek	286 32		6673 42
Tisztviselők fizetése	350 —		
Jótkony adakozás	25 —		
Tiszta nyeresemény	3225 45		
Összesen	6673 42	Összesen	6673 42

Kelt Bega-Szt.-Györgyön, 1894. évi június hó 30-án.

(531—1.1)

Beierlein János.

Schiller Lipót.

Jegyzői írások

alulírott nál azonnal alkalmazást nyer; fizetés iránt levélileg vagy személyesen értekezhetni.

Magyar-Itteben, 1894. július 20-án.

Arczfalvy Gyula,

(530—3.2)

jegyző.

(522—3.2)

Árverési hirdetmény.

Torontál Sziget község alulírott előjárósága által közhírré tétetik, hogy a képviselő testületnek 1894. évi július 11-én 3/III/1894. sz. a. határozatával a község tulajdonát képező 395 hold és 300⁰⁰ községi szántóföld 6 egymásután következő évre nyilvános árverés útján bérbe fog adatni.

Az árverés f. hó 29-én d. e. 9 óra kor fog Torontál Sziget község házában megtartatni, hol is az árverési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Torontál-Szigeten, 1894. július 16-án.

Albel Károly
jegyző.

Kovácsyves
bíró.

Hirdetések

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

327. szám.

(525—3.2)

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Torontál vármegye Perlasz község előjárósága részéről, a községi képviselőtestületnek 1893. évi július hó 18-án 26., 1894. évi február hó 18-án 6. kgy. sz. a., törvényhatóságilag f. é. május hó 21-én 583. kgy. 15131/94. sz. a. jóváhagyott határozatának kifolyásából, a község utcáinak vízlevezetésére szolgáló jól kiégetett s olvadásnak átmenő fali téglával kiburkolandó folyókáknak, továbbá közel 100 folyó méter hosszú 0-60 méter belvilágosságú földalatti, szinte téglából készített csatornáknak létesítésére ezennel pályázat hirdettetik.

A nyílt folyókák, melyek az utcák két oldalán 80 cmt. és 1-20 méter szélességben lerakandók lesznek, valamint az átjárók is, az utteknyőkkel együtt 45.000 ⁰⁰-métert meghaladnak.

Ezen munkán kívül a házak előtt szinte csakis jól kiégetett fali téglából, szárazon lapjára lerakandó járdák térfoglalata megközelíti a 45.000 ⁰⁰-méter, összesen tehát 90.000 ⁰⁰ méter szárazon, homok ágyazatra élére és lapjára lerakandó téglaburkolás, mely anyagon kívül más anyag el nem fogadatik.

Ezen elősorolt munkálatokra a költségvetés alapján 130.000 frt van előirányozva, mely összeg a vállalkozónak 10 évi egyenlő részletekben tíz év alatt fizetendő lesz.

Az egész munkát a vállalkozónak három év leforgása alatt kell elkészítenie.

Az ezen munkához szükséges téglamennyiség meghaladja a 4.000.000-t, melyből minden pályázó mintát tartozik bemutatni.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen munkát elnyerni óhajtják, miszerint 50 kros bélyeggel és bánatpénz fejében az építési költség 5%-ának készpénzben, vagy óvadékképes papirokban ellátott zárt ajánlataikat 1894. évi augusztus hó 6-ik napjáig déli 11 óráig Perlasz község előjáróságánál benyujtsák — a mely napon és órában a jelenlevő ajánlkozók előtt az ajánlatok fel lesznek bontva — annál is inkább, mert később beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatban kiteendő, hogy a vállalkozó a terveket ismeri és hogy a vállalati feltételeket elfogadja.

Továbbá kiteendő az egység árak szám és betűkkel, melyek mellett a munkát négysszögméterenkint a nyílt csatornáknál és járdáknál; a földalatti csatornázásnál pedig köbméterenkint mily összegért hajlandó végrehajtani.

Végül értesítettnek pályázók, hogy az előjáróság fenntartja az iránti jogát, miszerint a beérkezett ajánlatok közül — tekintet nélkül az ajánlati összegre — szabadon választhasson.

A tervek és költségvetések, valamint az építési részletes feltételek az előjáróságnál megtekinthetők.

Kelt Perlaszon, 1894. évi június hó 30-án.

Ivánovits s. k.,
jegyző.

Miskov s. k.,
bíró.